

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Arvioinnin sudenkuoppia ja katvealueita: mitä arvioimme, kun arvioimme kielitaitoa?

Julkaistu: 8. marraskuuta 2023 | Kirjoittaneet: Karoliina Inha ja Dmitri Leontjev

Arvioinnin tehtävä, ajoitus ja ohjausvaikutus on puhututtanut koulutuskentällä pitkään. Vastauksena mm. yksilöllisen ohjauksen ja jatkuvan arvioinnin haasteisiin on perinteisten arviointikäytäntöjen rinnalle esitetty erilaisia arviointikäytäntöjä ja dokumentaatiokeinoja, kuten oppimispäiväkirjat, kieliprofilii ja digitaalinen oppimisanalytiikka. Erilaisten arviointikäytäntöjen hyödyntäminen on kuitenkin osaltaan nostanut esiin kysymyksiä siitä, kuka saa olla mukana miettimässä tapoja osoittaa osaamista ja mitä osaamista ylipäättään tuodaan esiin. Minkälaista oppimista ja osaamista arviointikulttuurimme ilmentää? Arvioinnin, opetuksen ja oppimisen välisestä yhteydestä on keskusteltu jo vuosikymmeniä tutkimuskentällä (Black & Wiliam, 1998). Tutkijoiden puheenvuorot heijastavat myös eräänlaista murroskohtaa kielitaidon arvioinnissa, sillä ne ovat tuoneet esille kysymyksiä arvioinnin oikeudenmukaisuudesta ja oppijoiden osallisuudesta arviointiprosessissa (Lynch, 2001; Shohamy, 2001). Arvioinnin ja oppimisen yhteydet on tunnistettu myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, jossa arvioinnille on annettu kaksi toisiaan tukevaa tehtävää: oppimista edistävä, formatiivinen arviointi ja saavutettua osaamistasoa mittaava, summatiivinen arviointi (Opetushallitus, 2020). Perusteissa myös tunnistetaan oppijan oma rooli arviointiprosessissa. Siitä huolimatta tutkimus on osoittanut, että oppiminen ja arviointi ymmärretään erillisinä prosesseina kouluissa

(esim. Mäkipää, 2021). Yhä esiintyvä kuilu oppimisen ja arvioinnin välillä onkin johtanut tarpeeseen tarkastella kielitaidon arvioinnin ja kielenoppimisen teorioiden yhteyksiä (esim. Baird ym., 2017).

Mikä arvioinnin ja oppimisen välinen suhde sitten on? Tässä erikoisnumerossa kutsuimme opettajia ja tutkijoita pohtimaan, onko arvioinnin ja oppimisen välillä kuilu, joka tulisi kuroa umpeen, mikä on arvioinnin ja oppimisen välinen yhteys ja onko meillä edes yhteistä ymmärrystä siitä, mitä arviointi on. Teemanumero pyrkii herättämään keskustelua niin arvioinnin nykytilanteesta kuin tulevaisuuden näkymistä. Jatkuvatko vuosikymmenten aikaiset keskustelut vielä 2030-luvulla? Erikoisnumeron kirjoittajat lähestyvät oppimisen ja arvioinnin välistä kuilua huomattavan erilaisista näkökulmista. Yhteistä artikkeleille on kuitenkin oppijoiden osallisuus arviointiprosessissa – ei vain arvioinnin kohteina, vaan toimijoina, jotka tuovat tietonsa ja kokemuksensa mukaan arviointiin ja siten myös muokkaavat sitä.

***

Tämän Kieli, koulutus ja yhteiskunta -lehden teemanumeron aloittaa maailman kielten ja soveltavan kielentutkimuksen professori Matthew Poehner. Poehner lähestyy aihetta sosiokulttuurisen teorian näkökulmasta ja pohtii, miten arviointi, opettaminen ja oppiminen ovat osa yhtä ja samaa prosessia, jonka tavoitteena on oppijan kehittyminen. Hän avaa ensin, miten edellä mainitut toimivat vuorovaikutteisessa suhteessa toisiinsa, ja esittää sitten esimerkkejä dynaamisesta arvioinnista.

Lukion englanninopettaja Petra Lonka pohtii artikkelissaan formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin käytäntöjä koulussa. Hän ehdottaa luokassa tapahtuvaan arviointiin kollegansa Minna Rossin kanssa kehittämäänsä block-mallia, joka perustuu coaching-pedagogiikan periaatteisiin. Block-mallissa formatiivinen arviointi ja opiskelijoiden vastuu omasta oppimisesta ja sen ajoittamisesta ovat keskiössä.

Kieltenopettajat Outi Verkama ja Kirsi Aaltonen-Kiianmies pohtivat artikkelissaan arviointia perusopetuksessa osallisuuden näkökulmasta. Kirjoittajat kuvaavat, miten osallisuus on nivottu osaksi arviointia perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa, ja tarjoavat havainnollistavia esimerkkejä omasta opetusarjestaan. Verkaman ja Aaltonen-Kiianmiehen lähtökohtana on, että oppija on aina itse oman oppimisensa asiantuntija.

Johanna Ennser-Kananen kuvaa artikkelissaan arvioinnin merkitystä episteemistä oikeudenmukaisuutta koskevan tutkimuksensa pohjalta. Hän tuo esiin, miten erilaisten osaamisten huomiotta jättäminen arvioinnissa luo haasteita ja esteitä oppijoille, ja antaa esimerkkejä haasteiden ratkaisemiseksi. Ennser-Kanasen painottaa opettajien ja tutkijoiden välistä yhteistyötä oikeudenmukaisten arviointikäytäntöjen kehittämiseksi.

Aalto-yliopiston kielikeskuksen ruotsin opettajat Virve Kahri, Heidi Laurikainen, Sofia Sevón ja Jari-Pekka Välimaa kertovat artikkelissaan ruotsin kielen arvioinnista korkeakoulussa. Kirjoittajat nostavat esiin uusia kehityssuuntia, jotka tuovat sekä mahdollisuuksia että haasteita kielitaidon arviointiin. Kirjoittajat esittävät, että nyt jos koskaan olisi paikallaan yhdessä pohtia, mitä esimerkiksi uusi teknologia tuo mukanaan arviointikäytäntöihin ja miten siitä saadaan kaikki hyöty irti.

Lopuksi esittelemme makustelupalan podcast-jaksosta, jonka äänitimme yhdessä kieltenopettaja Olli-Pekka Salon ja kielididaktiikan apulaisprofessori Raili Hildénin kanssa. Podcastissa keskustelimme arvioinnin kehityssuunnista haastateltavien työurien aikana ja pyysimme heitä pohtimaan, mikä oppimisen ja arvioinnin suhde oikein on. Podcastin pääset kuuntelemaan tästä linkistä:

<https://open.spotify.com/show/6dZZXq3YQv9DZhUgjNGn2U?si=0bdd7655a609422c>

(<https://open.spotify.com/show/6dZZXq3YQv9DZhUgjNGn2U?si=0bdd7655a609422c>).

Kirjoittajista Karoliina Inha on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa ja Dmitri Leontjev on yliopistotutkija Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa.

Lähteet

Baird, J-A., Andrich, D., Hopfenbeck, T., & Stobart, G. (2017). Assessment and learning: fields apart? *Assessment in Education, Principles, Policy & Practice* 24(3), 317–350.

<https://doi.org/10.1080/0969594X.2017.1319337>

(<https://doi.org/10.1080/0969594X.2017.1319337>)

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning.

Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 7–74.

<https://doi.org/10.1080/0969595980050102>

(<https://doi.org/10.1080/0969595980050102>)

Lynch, B. K. (2001). Rethinking assessment from a critical perspective.

Language Testing, 18(4), 351–372.

<https://doi.org/10.1177/026553220101800403>

(<https://doi.org/10.1177/026553220101800403>)

Mäkipää, T. (2021). *“I have never received feedback from my teachers”:*

Students’ perceptions of assessment and feedback practices in Finnish general upper secondary education. University of Helsinki.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-7644-8> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-7644-8>)

Opetushallitus (2020). *Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset.*

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-arviointiluku-10-2-2020_1.pdf

(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-arviointiluku-10-2-2020_1.pdf)

Shohamy, E. (2001). *The power of tests: a critical perspective on the uses of language tests.* Longman.

Artikkeliin viittaaminen

Inha, K. & Leontjev, D. (2023). Arvioinnin sudenkuoppia ja katvealueita: mitä arvioimme, kun arvioimme kielitaitoa? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 14(6).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-marraskuu-2023/arvioinnin-sudenkuoppia-ja-katvealueita-mita-arvioimme-kun-arvioimme-kielitaitoa>

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-marraskuu-2023/arvioinnin-sudenkuoppia-ja-katvealueita-mita-arvioimme-kun-arvioimme-kielitaitoa>)